

Styre
Universitetsstyret

Arkivsaksnr.
26/61076
Saksnr.
64/26

Dokumentdato
01.09.2026
Møtedato
10.09.2026

DRØFTINGSSAK

Forskningsbasert innovasjon ved Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 88/25, Politikk for immaterielle rettigheter \(IPR\) ved Universitetet i Bergen](#)

Saken gjelder

Innovasjon er en integrert del av Universitetet i Bergens samfunnsoppdrag og en sentral del av universitetets strategi. De siste årene har forventningene til forskningsbasert innovasjon blitt tydeligere både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig har UiB styrket sitt eget innovasjonssystem gjennom etablering av nye virkemidler, økt satsing på tidligfase innovasjon og et tettere samspill mellom forskningsmiljøer, fakulteter, sentrale støttefunksjoner og eksterne samarbeidspartnere. Saken beskriver både kommersialisering av forskningsresultater og innovasjon som skjer gjennom samarbeid med næringsliv, offentlig sektor og andre samfunnsaktører.

Formålet med saken er å gi en oversikt over hvordan innovasjonsarbeidet er organisert ved Universitetet i Bergen og presentere noen av resultatene som er oppnådd. Saken er ment å gi grunnlag for en drøfting i styret om hvordan arbeidet med forskningsdrevet innovasjon bør utvikles videre.

Forslag til vedtak

Universitetsstyret tar saken til orientering og ber universitetsledelsen følge opp innspillene fra styrets drøfting i den videre utviklingen av innovasjonsarbeidet ved Universitetet i Bergen.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

01.09.2026/Katrine Utaaker Segadal/Alette Gilhus Mykkeltvedt (avd.dir)

Forskningsbasert innovasjon ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Innovasjon er en integrert del av UiBs samfunnsoppdrag. UiBs strategi legger til grunn at universitetet skal bidra til bærekraftig og demokratisk samfunnsutvikling gjennom forskning, utdanning, formidling og innovasjon. «Vi skal fremme innovasjon og kunnskapsoverføring, med utgangspunkt i fagenes særtrekk, i tett samarbeid med næringsliv, offentlig sektor og ulike brukergrupper.» ¹

Forventningene til universitetene om å fremme innovasjon er i de senere årene blitt tydeligere. Universitets- og høyskoleloven slår fast at institusjonene skal bidra til innovasjon og verdiskaping basert på resultater fra forskning og faglig utviklingsarbeid. Regjeringen har satt i gang arbeidet med en ny langtidsplan for forskning og innovasjon, som markerer et tydelig skifte i forskningspolitikken mot økt vekt på innovasjon og konkurransekraft². Det pekes på at forskningen i Norge i for liten grad resulterer i anvendelser, og at dette krever tettere samarbeid mellom forskningsmiljøer og næringsliv. Parallelt understrekes betydningen av å satse på sterke fagmiljøer og gi rom for langsiktig, banebrytende forskning, som grunnlag for utvikling av ny teknologi og nye løsninger.

Norges forskningsråd har en sentral rolle i å fremme forskningsbasert innovasjon gjennom målrettede finansieringsvirkemidler, blant annet ved å stimulere til samarbeid mellom akademisk, offentlig sektor og næringsliv, og ved å støtte tidligfase teknologioverføring og kommersialisering av forskning. I arbeidet med EUs neste rammeprogram for forskning og innovasjon indikeres også et styrket innovasjonsfokus, blant annet gjennom forslag om å etablere et europeisk konkurranseevnefond og styrking av European Innovation Council. Dette er basert på anbefalinger fra blant annet [Letta](#)-, [Draghi](#)- og [Heitor](#)-rapportene fra 2024.

For UiB handler innovasjon om hvordan kunnskap, utviklet gjennom forskning og utdanning, tas i bruk og bidrar til verdiskaping og samfunnsutvikling. Noen forskningsresultater videreutvikles gjennom patentering, lisensiering og etablering av selskaper. Andre bidrar til samfunnsnytte gjennom samarbeid med næringsliv, offentlig sektor og andre samfunnsaktører, for eksempel ved å bidra til utvikling av nye tjenester, arbeidsformer, beslutningsgrunnlag eller teknologiske løsninger.

¹ [Strategi 2026–2030 | UiB](#)

² [Regjeringen vil endre norsk forskning: Vil ha mer innovasjon og ta forskningen raskere i bruk - regjeringen.no](#)

Innovasjon kan også skape verdi gjennom mer effektiv ressursbruk og økonomiske besparelser i offentlig sektor uten at kvaliteten på tjenestene svekkes.

Innovasjonsarbeidet ved UiB

Innovasjonsarbeidet ved UiB skjer i hovedsak i forskningsmiljøene. Universitetet investerer betydelige ressurser i arbeidet med innovasjon. Man har i de siste årene styrket den interne innsatsen knyttet til mobilisering, kulturbygging og utvikling av innovasjonsprosjekter i tidlig fase. Innovasjon ved UiB omfatter både kommersialisering av forskningsresultater og utvikling av nye løsninger og tjenester som tar kunnskap i bruk i samarbeid med andre aktører i samfunnet. I tillegg til arbeidet som gjøres internt, kjøper UiB kommersialiseringstjenester av Vestlandets Innovasjonsselskap (VIS), som er universitetets teknologioverføringskontor (Technology Transfer Office, TTO).

[Innovasjonsutvalget](#) er et rådgivende organ for universitetsledelsen, ledet av viserektor for innovasjon med deltakelse fra pro-/visedekan for innovasjon ved alle fakulteter, en representant for midlertidig vitenskapelig ansatte og en student. Utvalget skal samordne og synliggjøre innovasjonsarbeidet ved UiB, samt tilrettelegge og fremme kultur for innovasjon og kunnskapsdeling. Eksempelvis har man etablert en innovasjonsdag som 21. september i år vil bli arrangert for tredje året på rad.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) har en sentral rolle i utviklingen og koordineringen av universitetets innovasjonsarbeid. FIA er sekretariat for Innovasjonsutvalget, forvalter UiBs sentrale innovasjonsvirkemidler, herunder [UiB idé](#), og koordinerer samarbeidet med VIS om kommersialisering av forskningsresultater. Avdelingen bidrar også til kompetanseutvikling, mobilisering og søknadsstøtte til nasjonale og europeiske forsknings- og innovasjonsvirkemidler, og er en viktig del av UiBs arbeid med å styrke kapasitet og eierskap til innovasjon i tidlig fase.

Innovasjonsledere ved fakultet – for tidligfase innovasjon

Nasjonale føringer og egne evalueringer peker på at universitetene i større grad bør ta ansvar selv for de tidligste fasene av kommersialiseringsarbeidet, dvs. mobilisering, idéutvikling og modning av innovasjonsprosjekter før de går inn i formelle kommersialiseringsløp. I forlengelse av dette har man på UiB etablert en ordning med innovasjonsledere ved tre fakulteter med omfattende innovasjonsaktivitet. Innovasjonslederne arbeider tett på forskningsmiljøene for å identifisere og utvikle ideer med innovasjonspotensial, bidra til prosjektmodning og koble forskere til relevante virkemidler og samarbeidspartnere. Dette bidrar også til å bygge innovasjonskultur og kompetanse i fagmiljøene. Ved noen institutter finnes det faglige ledere som har et særlig ansvar for innovasjon, og ved enkelte fakultet er det også administrativt ansatte som har oppgaver knyttet til innovasjonsaktiviteten.

UiB idé – for stimulering av tidligfase innovasjon

UiB idé er universitetets viktigste virkemiddel for tidligfase innovasjon. Programmet støtter utvikling av ideer fra hele bredden av universitetets fagområder. Ordningen omfatter både kommersielle prosjekter og prosjekter rettet mot offentlig sektor eller andre former for samfunnsmessig anvendelse av forskning. Gjennom UiB idé får forskere og studenter mulighet til å teste, modne og videreutvikle ideer før de eventuelt går videre til eksterne finansieringsordninger eller kommersialiseringsløp.

Eitri – innovasjonssenter innen helse og medisin

[Eitri](#) er UiB og Haukeland universitetssjukehus sitt felles innovasjonssenter innen helse og medisin. Eitri skal styrke samspillet mellom forskning, klinikk, næringsliv og investormiljøer, og fungerer som en arena for utvikling og modning av innovasjonsprosjekter innen helse og livsvitenskap.

Det pågår et strategiarbeid for videreutvikling av Eitri. Gjennom dette arbeidet er det for UiB særlig viktig å tydeliggjøre Eitri som en strategisk arena for å styrke forskningsdrevet innovasjon innen medisin og helse. Eitri skal bidra til å utvikle en sterkere innovasjonskultur blant forskere og studenter ved å senke terskelen for å utforske, diskutere og videreutvikle ideer med potensial for samfunnsmessig anvendelse. Gjennom å koble fagmiljøene tettere til klinisk praksis, entreprenørskap, offentlig sektor, næringsliv og kommersialiseringsaktører skal Eitri styrke forutsetningene for at forskning omsettes til løsninger som skaper verdi for pasienter, helsetjenesten og samfunnet.

Som en del av dette arbeides det med å etablere et SPARK-program³ ved UiB. Programmet skal bidra til å styrke universitetets kapasitet for tidligfase innovasjon innen helse og livsvitenskap, og understøtter UiBs arbeid med mobilisering, idéutvikling og prosjektmodning tett på forskningsmiljøene.

Studentinnovasjon

Studentene er en viktig del av UiBs innovasjonsarbeid. Gjennom undervisning i innovasjonsmetoder får studentene erfaring med idéutvikling, problemløsning og anvendelse av kunnskap. UiB legger også til rette for studentdrevne innovasjonsaktiviteter gjennom ordninger som UiB idé, innovasjonspiloter og [GründerCampus](#). Innovasjonspilotene som er deltidsansatte studenter, bidrar til mobilisering og veiledning av andre studenter i tidlig fase. Gjennom [TILT](#)

³ [SPARK Stanford](#)

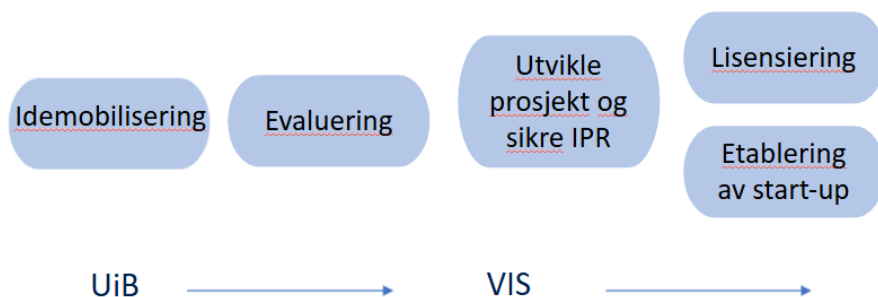
[Student](#), som gjennomføres i samarbeid med HVL, NHH og VIS, tilbys studentene et sammenhengende løp fra idéutvikling til videre realisering av prosjekter.

Vestlandets Innovasjonsselskap AS (VIS) og arbeidsdeling av kommersialiseringsløp

Vestlandets Innovasjonsselskap AS ([VIS](#)) er UiB sitt TTO. VIS eies av Universitetet i Bergen (30 %), Helse Bergen HF (30 %), Havforskningsinstituttet (7 %), Høgskulen på Vestlandet (3 %), Norges Handelshøyskole (1 %) og Siva SF (29 %). Den brede eierstrukturen skiller VIS fra TTO-modellene ved både Universitetet i Oslo og NTNU, hvor universitetene har større eierandeler. NTNU eier 85 % og UiO 50 % av sine TTOer, hvor resterende eiere er henholdsvis Helse Midt-Norge RHF (15 %) og Oslo universitetssykehus (50%).

Gjennom UiBs tjenestekjøp fra VIS får forskere og fagmiljøer tilgang til spesialisert kompetanse innen kommersialisering, eksempelvis innen vurdering av oppfinnelser, sikring av immaterielle rettigheter, patentering, forretningsutvikling, lisensiering og etablering av oppstartsbedrifter. VIS følger prosjektene gjennom kommersialiseringsløpet og forvalter universitetets immaterielle rettigheter i disse prosessene.

Forskningsbaserte innovasjonsprosjekter som går inn i et kommersialiseringsløp følger en strukturert prosess (figur 1 under). Prosessen starter med identifisering og modning av ideer i fagmiljøene, før mulige oppfinnelser meldes inn til TTO-systemet for vurdering. Prosjekter som vurderes å ha kommersielt potensial registreres som DOFI-er (Disclosure of Invention) og kan deretter gå videre til kvalifiserings- og verifiseringsfaser, der potensial, anvendelsesmuligheter og immaterielle rettigheter (Intellectual Property Rights, IPR) avklares nærmere. Kun et begrenset antall prosjekter går videre til lisensiering eller etablering av selskaper.

Figur 1: Løpet for kommersialisering av forskning

I tillegg til TTO-virksomheten tilbyr VIS virkemidler som støtter utvikling av forskningsbaserte selskaper. Gjennom forskerentreprenørskapsprogrammet [TILT Forsker](#) får forskere tilgang til et

strukturert modningsløp med veiledning, oppfølging og innovasjonskompetanse på veien fra idé til oppstartsselskap. Programmet som ble startet i 2024 representerer en målrettet satsing på forskerentreprenørskap. Selv om erfaringene foreløpig bygger på et begrenset antall gjennomføringer, har programmet bidratt til å modne flere forskningsbaserte prosjekter med sikte på kommersialisering. TILT forsker er koblet til et akademisk spin-out-fond, der UiB bidrar til å tilføre tidlig kapital i en fase hvor prosjektene ofte er for umodne for ordinære investorer. VIS har også ansvar for inkubatorvirksomhet og støtte til oppstartsbedrifter, som bidrar til videre utvikling og skalering av forskningsbaserte selskaper i regionen.

Arbeidsdelingen mellom universitetene og teknologioverføringskontorene har vært gjenstand for flere gjennomganger de senere årene, både lokalt og nasjonalt. For UiB har dette vært særlig knyttet til VIS sin rolle, universitetets ansvar for innovasjon i tidlig fase og hvordan innovasjonsarbeidet best kan organiseres på en måte som styrker samspillet mellom idemobilisering, kommersialisering og samfunnsnytte.

Både evalueringen av VIS i 2020, gjennomgangen av TTO-funksjonen i VIS i 2024 og NIFUs analyse⁴ av det nasjonale TTO-systemet understreker betydningen av en tydelig arbeidsdeling mellom universitetene og teknologioverføringskontorene. Anbefalingene er at universitetene tar et større ansvar for innovasjonskultur, mobilisering, idéutvikling og prosjektmodning i tidlig fase, mens TTO-funksjonene konsentrerer innsatsen om kommersialisering og teknologioverføring i de senere fasene av innovasjonsløpet (se figur 1).

UiB har de siste årene bygget opp egne virkemidler og støttefunksjoner for innovasjon, blant annet gjennom UiB Idé, innovasjonsledere og etablering av et eget innovasjonsutvalg. Samtidig viderefører VIS sin rolle som spesialisert aktør for kommersialisering av forskningsresultater. Utviklingen gir grunnlag for en tydeligere rollefordeling, der UiB i større grad tar ansvar for å stimulere, utvikle og modne innovasjonsprosjekter i fagmiljøene, mens VIS bidrar med kommersialiseringskompetanse, vurdering og sikring av immaterielle rettigheter (IPR), samt støtte i de fasene der prosjektene skal bringes videre mot markedet, lisensiering eller selskapsetablering.

Budsjett og investeringer

UiB investerer betydelige ressurser i innovasjonsarbeidet gjennom egne virkemidler, innovasjonsinfrastruktur og samarbeid med eksterne aktører. Investeringene omfatter både tiltak rettet mot mobilisering, kulturbygging og prosjektutvikling i tidlig fase, og tjenestekjøp knyttet til kommersialisering gjennom VIS. Tabell 1 viser de viktigste sentrale innovasjonsrelaterte investeringene i 2026.

⁴ [Organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner: Mulige modeller](#)

Tiltak	Interne midler	Eksterne midler	Til sammen
Tjenestekjøp fra VIS (inkl. mva.)	12 135 000	5 530 000**	17 665 000
Akademisk spin-out fond	500 000		500 000
Innovasjonsledere på MED, NT og SV		1 600 000**	1 600 000
Tjenestekjøp Eitri	1 888 000*		1 888 000
UiB idé	3 500 000		3 500 000
Studentinnovasjon	100 000	2 035 000***	2 135 000
Øvrige innovasjonstiltak	430 000		430 000
Totalt	18 633 000	9 165 000	27 798 000

Tabell 1: UiBs sentrale budsjett til innovasjonsaktiviteter i 2026

*Sentrale midler og midler fra Det medisinske fakultet; **Midler fra Norges Forskningsråd; *** Midler fra Agenda Vestlandet

Innovasjon gjennom samarbeid

En betydelig del av innovasjonen ved UiB skjer gjennom samarbeid med næringsliv, offentlig sektor og andre samfunnsaktører. Slike samarbeid bidrar til at forskningsbasert kunnskap tas i bruk, samtidig som forskningsmiljøene får innsikt i behov, utfordringer og anvendelsesmuligheter.

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) er blant de viktigste arenaene for denne typen samhandling. SFI-ordningen fra Norges forskningsråd har som mål å styrke innovasjon gjennom satsing på langsiktig forskning i nært samarbeid mellom forskningsintensive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer. UiB har nå tre SFI-er: [Smart Ocean](#) ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi, [MediaFutures](#) ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet og det nyetablerte [ICoN](#) ved Det medisinske fakultet. UiB er også [samarbeidspartnere i ytterligere fem andre SFI'er](#). Sentrene har en varighet på 8 år og totalbudsjett på opptil 290 millioner kroner.

I tillegg har UiB flere andre forskningssentre og satsinger med tydelig innovasjonsprofil, eksempelvis KI-senteret [AI LEARN](#) og [UiB Kvante – Senter for kvanteteknologi i Bergen](#). Felles for disse satsingene er at de kombinerer forskning av høy kvalitet med langsiktig samarbeid mellom akademia, næringsliv og offentlig sektor. Gjennom dette utvikles i fellesskap ny kunnskap, kompetanse, teknologier og løsninger som tas i bruk av samarbeidspartnerne og bidrar til verdiskaping og samfunnsnytte.

UiB deltar også aktivt i regionale og nasjonale næringsklynger og innovasjonsnettverk. Klyngene fungerer som viktige møteplasser mellom forskningsmiljøer og eksterne aktører. De bidrar til kunnskapsutveksling, prosjektutvikling og etablering av nye samarbeidsrelasjoner. Eksempelvis har UiBs deltakelse i Medieklyngen gjennom mange år skapt tett samspill mellom relevante forskningsmiljøer og medie- og teknologibransjen. Tilsvarende spiller klyngene innen hav, energi,

medisin og helse en viktig rolle for koblingen mellom forskning, næringsliv og offentlig sektor på områder hvor UiB har sterke fagmiljøer.

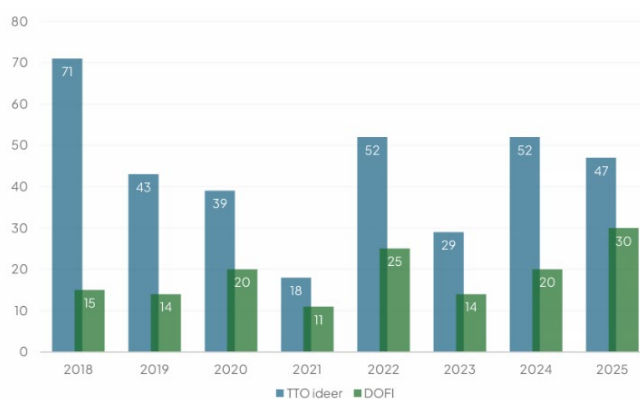
Nylig har UiB sammen med Bergen Næringsråd, Haukeland universitetssykehus, Høgskolen på Vestlandet, Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen kommune, NordicNeuroLab og Vestland fylkeskommune m.fl. etablert initiativet [HealthFjords](#) for samarbeid, profilering og mobilisering av økosystemet for helseinnovasjon på Vestlandet. HealthFjords har fått to millioner i støtte fra Vestland fylkeskommune for videreutvikling av dette og for å omsette regionens sterke forsknings- utdannings- og kliniske miljøer til økt innovasjon, næringsutvikling og eksport.

Mye av innovasjonen ved UiB skjer gjennom slik samhandling og felles utvikling av løsninger med eksterne partnere, uten at resultatet nødvendigvis blir et patent, en lisensavtale eller et nytt selskap. Innovasjonen kan bestå i nye tjenester, arbeidsformer, beslutningsgrunnlag, teknologier eller organisasjonsformer som tas i bruk i privat, offentlig og frivillig sektor. Innovasjon kan føre til økonomisk vekst, økonomiske besparelser og samfunnsnytte, og ikke alle resultater er lett å kvantifisere.

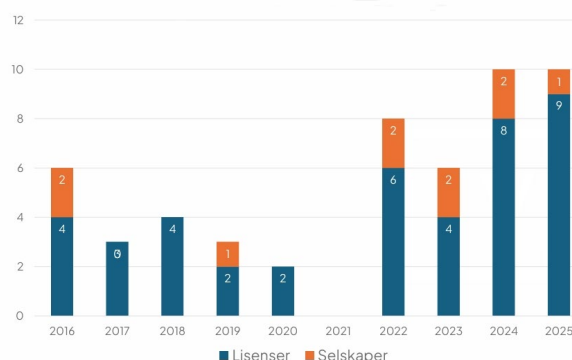
Resultater

De mest etablerte indikatorene er knyttet til kommersialisering gjennom teknologioverføringssystemet, som innmeldte ideer, DOFI-er, lisensavtaler og etablering av selskaper. Disse indikatorene gir viktig informasjon om den kommersielle delen av innovasjonsarbeidet, men fanger bare opp deler av universitetets samlede innovasjonsaktivitet.

UiB har de siste årene hatt et relativt stabilt tilfang av kommersialiseringsprosjekter og en positiv utvikling i antall vellykkede kommersialiseringer, se figur 2 og 3.

Figur 2: Antall ideer og DOFI registrert hos VIS. Kilde: VIS

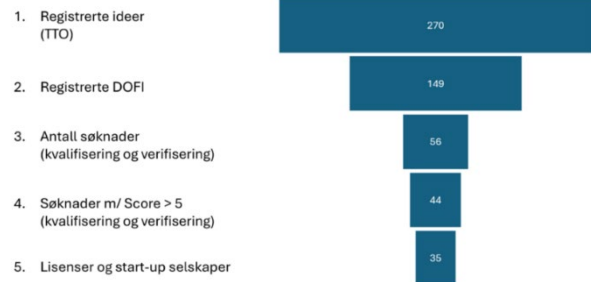

Figur 3: UiBs kommersialiseringer 2016-2025 Kilde: VIS

Figur 4 viser hvordan forskningsbaserte ideer gradvis selekteres og modnes gjennom innovasjonsløpet. Ideer som vurderes å ha kommersielt potensial registreres som DOFI-er og kan deretter søke om kvalifiserings- og verifiseringsmidler fra Forskningsrådet for videre utvikling og modning. Kun et begrenset antall prosjekter går hele veien til lisensiering eller etablering av selskaper, noe som illustrerer betydningen av bred

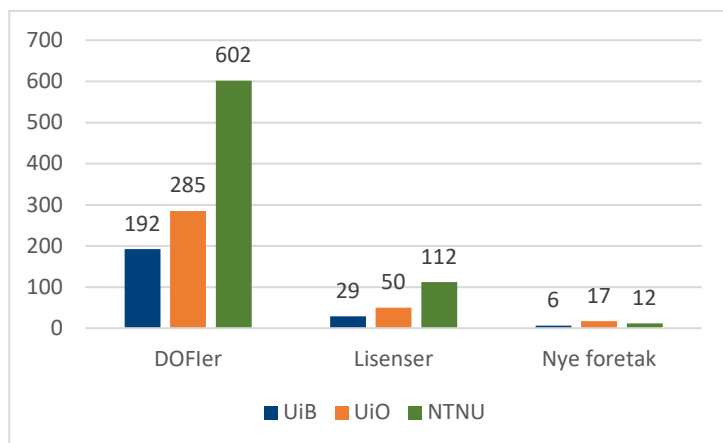
Kommersialiseringsprosjekter UiB 2020-2026 (Juni)

Figur 4: Seleksjonseffekt av tidligfase idéevaluering. Kilde: VIS

idéfangst og systematisk arbeid i tidlig fase.

Kommersialiseringsresultatene ved UiB er på nivå med sammenlignbare universiteter når det justeres for institusjonsstørrelse. NTNU og UiO har samlet sett et høyere antall DOFler, lisenser og nye foretak enn UiB (se figur 5). NTNU er omtrent dobbelt så store som UiB når det gjelder vitenskapelige årsverk. I forhold til UiO er UiB omtrent 60% av størrelsen. Når vi tar hensyn til dette, er UiB på samme nivå som UiO når det gjelder lisenser og på samme nivå som NTNU når det gjelder antall nye selskaper. NTNU har større suksess når det gjelder lisenser og UiO har flere selskapsetableringer i forhold til størrelse. Når det gjelder antall DOFler ligger NTNU betydelig høyere enn de to øvrige, mens UiB gjør det noe bedre enn UiO når en justerer for størrelse.

Figur 5: Samlede kommersialiseringsresultat for UiB, UiO og NTNU i perioden 2021-2025. Kilde: DBH.

Lisensinntektene ved UiB er gjennomgående lave, med samlede inntekter på om lag 2,6 millioner for de siste fem årene. Samtidig viser erfaringen at enkeltprosjekter kan gi betydelige inntekter når de lykkes. For forskningsbaserte innovasjoner er utviklingsløpene ofte lange, og mye av verdien skapes senere i selskaper, produkter og tjenester som bygger på forskningen. Begrensede lisensinntekter til universitetet utelukker derfor ikke betydelig samfunnsmessig og økonomisk verdiskaping eller betydelige økonomiske besparelser.

Lace Lithography – forskningsbasert teknologi med globalt potensial

Lace Lithography er et forskningsbasert selskap med utspring fra UiB. Selskapet utvikler en ny teknologi for mønstring av halvledere basert på heliumatomer, med potensial til å muliggjøre neste generasjon mikrobrikker. Teknologien bygger på forskning ledet av professor Bodil Holst ved UiB, som i 2025 mottok Forskningsrådets innovasjonspris for sitt arbeid med forskningsbasert innovasjon.

I 2023 mottok selskapet om lag 2,5 millioner euro i støtte gjennom EUs European Innovation Council (EIC) Transition-program for videre utvikling og modning av teknologien mot markedet.

Selskapet har senere hentet inn [betydelig ekstern kapital fra internasjonale investorer](#) for videre oppskalering av virksomheten. Dette illustrerer hvordan langsiktig forskning ved UiB kan danne grunnlag for ny teknologi, kommersialisering og etablering av høyteknologiske vekstselskaper med internasjonalt potensial.

UiB deltar også i flere nasjonale og europeiske virkemidler for forskningsbasert innovasjon. Universitetet mottok sine to første [ERC Proof of Concept](#)-tildelinger i 2022, og har i perioden 2021-2025 fått tre prosjekter innvilget i European Innovation Council (EIC) [Pathfinder](#).

Samlet vurdering og videre utvikling

Gjennomgangen viser at UiB har utviklet et bredt og mangfoldig innovasjonssystem som omfatter forskning, utdanning, kommersialisering og samarbeid med eksterne aktører. Universitetet investerer betydelige ressurser i innovasjonsarbeidet og oppnår resultater innen kommersialisering som er på nivå med sammenlignbare institusjoner.

Samtidig viser både erfaringene ved UiB og nasjonale analyser at innovasjon ikke kan forstås utelukkende gjennom kommersialiseringsindikatorer. En betydelig del av universitetets innovasjonsaktivitet skjer gjennom samarbeid med næringsliv, offentlig sektor og andre samfunnsaktører, blant annet gjennom forskningssentre, klynger, forskningssamarbeid og kunnskapsutveksling. Denne aktiviteten bidrar til betydelig verdiskaping og samfunnsnytte, men synliggjøres i begrenset grad gjennom etablerte målesystemer.

Begrensningene ved eksisterende indikatorer for innovasjon og samfunnsnytte av forskning er også anerkjent av Europakommisjonen. En studie publisert i 2026⁵ foreslår et nytt rammeverk for måling av hvordan forskning tas i bruk og skaper verdi, som skal fange opp et bredere spekter av økonomiske og samfunnsmessige effekter av forskning og innovasjon. I tillegg til tradisjonelle mål knyttet til kommersialisering, omfatter rammeverket

Fra forskning til mulig vaksine mot alvorlig diarésykdom

Forskning ledet fra Bergen av professor Halvor Sommerfelt ved UiB og forsker Pål Puntervoll ved NORCE har resultert i en teknologi som kan danne grunnlag for en vaksine mot enterotoksigen *E. coli* (ETEC), en av verdens viktigste årsaker til alvorlig diarésykdom. Sykdommen rammer særlig barn i lav- og mellominntektsland og forårsaker millioner av sykdomstilfeller hvert år.

Teknologien bygger på forskning som startet i 2009 og på et ETEC-forskningsmiljø som har vært bygget opp i Bergen siden 1980-tallet. I 2026 ble teknologien lisensiert til det internasjonale vaksineselskapet Valneva for videre utvikling. Avtalen ble tilrettelagt gjennom VIS, som forvalter de kommersielle rettighetene på vegne av forskningsinstitusjonene.

Eksemplet illustrerer hvordan langsiktig forskning, internasjonalt samarbeid og kommersialisering kan bidra til å utvikle løsninger med potensielt stor samfunnsnytte.

⁵ European Commission: Directorate-General for Research and Innovation, CSIL, IDEA Consult, ICONS, Caputo, A. et al., *Study on metrics and indicators for knowledge valorisation*, Publications Office of the European Union, 2026, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/3166614>

blant annet samarbeid mellom akademia og næringsliv, samhandling med offentlige organer og samfunnsaktører, standardisering og bruk av forskning i politikkutforming. Utviklingen understøtter et bredere syn på innovasjon og verdiskaping, i tråd med ambisjonen om å synliggjøre hele bredden av samfunnsbidragene fra UiBs forskning og utdanning.

Erfaringene så langt viser at UiB må styrke sitt institusjonelle ansvar for innovasjon. Dette gjelder særlig mobilisering, idéfangst og tidlig prosjektmodning, tett på fagmiljøene og i samspill mellom fakulteter, sentrale støttefunksjoner og eksterne samarbeidspartnere. Målet er at flere forskningsresultater og ideer med potensial for samfunnsnytte og verdiskaping identifiseres, utvikles og modnes før de eventuelt går videre til formelle kommersialiseringsløp. Samtidig bør samarbeidet med VIS videreføres og videreutvikles slik at selskapets spesialiserte kompetanse brukes der den gir størst verdi for kommersialiseringen og teknologioverføringen.

Det er viktig å styrke samarbeidet med næringsliv, offentlig sektor og øvrige samfunnsaktører gjennom forskningssentre, klynger og andre langsiktige strategiske partnerskap som bidrar til at forskning tas i bruk og skaper verdi for samfunnet. Dette inkluderer også å videreutvikle ressursmiljøer og møteplasser som kobler fagmiljøene med eksterne behov og utfordringer. For å få til mer forskningsbasert innovasjon innen helse og livsvitenskap vil det være viktig å videreutvikle Eitri.

Videre er det avgjørende at man klarer å synliggjøre innovasjon og innovasjonsresultater i hele bredden av universitetets virksomhet, både gjennom kommersialisering av forskning og gjennom samarbeid, kunnskapsutveksling og utvikling av nye løsninger, tjenester og arbeidsformer i samspill med samfunnet rundt.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiB har over tid bygget opp et bredt innovasjonssystem som omfatter forskning, utdanning, kommersialisering og samarbeid med eksterne aktører og det avsettes betydelige midler til dette arbeidet. Flere av virkemidlene som er blitt utviklet de siste årene fungerer godt, som etableringen av UiB idé-programmet, innovasjonsutvalget og ordningen med innovasjonsledere ved utvalgte fakultet. Samlet har tiltakene styrket universitetets innovasjonskultur og evne til å identifisere, utvikle og modne forskningsbaserte innovasjonsprosjekter.

Den videre utviklingen av innovasjonsarbeidet bør bygge på universitetets styrker som forskningsintensivt breddeuniversitet, der forskning tas i bruk gjennom flere ulike innovasjonsløp. Dette forutsetter både videreutvikling og tydeliggjøring av universitetets ansvar for mobilisering og prosjektutvikling i tidlig fase, samt et godt samspill med VIS og øvrige samarbeidspartnere i arbeidet med innovasjon og kunnskapsoverføring.

Betydningen av å synliggjøre innovasjon i hele bredden av universitetets virksomhet er stor for å vise betydningen av langsiktig grunnforskning for samfunnet.

01.09.2026/Katrine Utaaker Segadal/Alette Gilhus Mykkeltvedt (avd.dir)